

CENTRUL
NAȚIONAL ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

PR. 184/28.04.16
СЧ, СРС, СДР, ДУ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 198

Tel. 24-36-41

Nr. 06/2-2284 din " 23 " 05 2016

La nr.184 din 28 aprilie 2016

Parlamentul Republicii Moldova

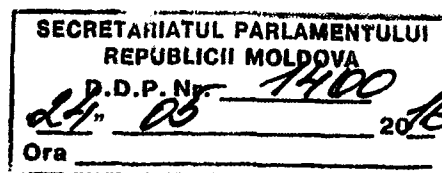
Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul contravențional, Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului).

Anexă: *Raportul de expertiză anticorupție - 3 file;*

Anexa la raportul de expertiză anticorupție – 2 file.

Director adjunct

Cristina ȚARNĂ

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(Codul contravențional - art.88/1, art.400, Legea nr.338/1994
privind drepturile copilului - art.21)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este deputat în Parlament, autor nemijlocit - deputați în Parlamentul RM, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul urmărește completarea Codului contravențional cu o nouă contravenție - „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori”, prin care se va sancționa acțiunea de propagare a relațiilor homosexuale prin intermediul întrunirilor, mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului.

d. Suficiența argumentării. Argumentele invocate de autor în nota informativă nu justifică necesitatea promovării proiectului, nefiind prezentate argumente concludente, care ar rezuma problema propusă spre soluționare prin intermediul prezentului proiect de lege. Expunem argumentele de rigoare în compartimentul „Evaluarea în fond a proiectului” a raportului.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Proiectul va prejudicia interesele minorităților sexuale, prin privarea unei educații adecvate în acest sens, care ar pregăti o generație de tineri integri, toleranți și solidari cu toate categoriile de persoane, fără a discrimina și instiga la ură. Semnalăm că autorul a făcut referire doar la o categorie de relații (homosexuale), neglijând astfel posibilitatea propagării relațiilor sexuale premature în rândurile copiilor, care la fel poate prejudicia dezvoltarea acestora.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul supus expertizei nu reglementează expres domeniul anticorupție, motiv din care compatibilitatea acestuia cu standardele internaționale anticorupție nu este evaluată. Totodată, date fiind obiecțiile expuse în acest raport cu privire la neîntrunirea rigorilor de expertiză anticorupție, considerăm proiectul insuficient compatibil cu standardele naționale anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat se regăsește pe pagina oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr.239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act legislativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Art.1 din proiect de completare a Codului contravențional cu un nou articol 88/1: „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori, prin intermediul întrunirilor mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului se sancționează cu amendă de 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice”.

Art.6 al Legii nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității prevede: “Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației”. Menționăm că introducerea în Codul contravențional a unei norme care ar incrimina acțiunea de înștiințare a minorilor referitor la existența relațiilor homosexuale poate fi interpretată drept o discriminare. Prin utilizarea termenului confuz "propagarea", autorul lansează posibilitatea unor interpretări multiple,

inclusiv interpretarea prin prisma promovării educative a relațiilor sexuale între persoane de același sex. Contestăm acest fapt, deoarece pregătirea copiilor pentru toate aspectele vieții, pentru a preveni percepția eronată a faptelor ce poate rezulta în perpetuarea discriminării în baza diferitor criterii este oportună. Sensibilizarea societății referitor la minoritățile comunității în spiritul toleranței și respectului este un principiu proeminent, care ar contribui la evitarea discriminării pe viitor. Prin urmare, atât timp cât informarea este efectuată în scop educativ și cu luarea unor măsuri de precauție pentru a nu provoca dezvoltarea prematură a copiilor (în limitele adecvate vârstei copilului), aceasta poate avea un impact mai mult pozitiv decât negativ. Mai mult, privarea copiilor de anumite informații poate denatura percepția acestora față de minoritățile sexuale, fapt inoportun într-o societate modernă cu viziuni deschise.

Recomandarea: Nepromovarea în continuare a proiectului.

Art.I din proiect de completare a Codului contravențional cu un nou articol 88/1: „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori, prin intermediul întrunirilor mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului se sancționează cu amendă de 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice”.

Menționăm că cazurile în care difuzarea informației nu respectă principiile morale și au un impact asupra minorului sunt deja sancționate sub imperiul art.90/1 alin.(1) din Codul contravențional: „Difuzarea informației publice cu impact negativ asupra minorilor și/sau încălcarea legislației privind protecția minorilor de impactul negativ al informației publice, altele decât cele prevăzute la alin.(2) se sancționează cu amendă de la 80 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an”.

În așa fel, normele din proiect dublează prevederile art.90/1 din Codul contravențional, iar promovarea proiectului va crea conflict cu acesta.

Recomandarea: Nepromovarea în continuare a proiectului.

Articolul III din proiect: „Prezenta lege intră în vigoare la data adoptării”.

Atenționăm asupra art.76 din Constituție: „Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia”, care stipulează că legea intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial și nu la data adoptării legii.

Recomandarea: Nepromovarea în continuare a proiectului.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Nu sînt identificate discreții excesive ale autorităților publice, capabile să genereze coruptibilitate.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Art.II din proiectul legii de completare a art.21 cu un nou alineat (3) din Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului: „Statul asigură protecția copilului de propagarea homosexualității în orice scop și sub orice formă”.

Interzicerea promovării informației despre homosexualitate „în orice scop” reprezintă o cerință excesivă, deoarece limitează informarea copiilor în scop educativ. Accentuăm că societatea Republicii Moldova este una extrem de intolerantă față de minoritățile sexuale, respectiv au fost înregistrate numeroase cazuri de vătămare a sănătății și vieții homosexualilor din simplul motiv că se identifică drept homosexuali. Această abordare este una învățată indirect în școli, unde se propagă și instigă ura față de aceste persoane, fapt incorect, or nicio persoană nu este îndreptățită să lezeze drepturile altei persoane pe motiv de diferență sexuală. Sexualitatea persoanei este un subiect individual și privat, iar marginalizarea homosexualilor se datorează lipsei unei pregătiri timpurii a copiilor referitor la această categorie de persoane. Suntem de acord că propagarea nu ar trebui să conțină imagini sau alt conținut cu caracter obscen care ar influența negativ copiii, însă în cazul în care difuzarea informației respective în rândurile copiilor este realizată cu tact și în limitele morale și cele ale decenței, în scop educativ, aceasta este binevenită.

Recomandarea: Nepromovarea în continuare a proiectului.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Art.I din proiect de completare a Codului contravențional cu un nou articol 88/1: „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori, prin intermediul întrunirilor mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului se sancționează cu amendă de 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice”.

Alin.(2) art.34 din Codul contravențional, prevede: „Amenda se aplică persoanelor fizice de la una la 150 de unități convenționale”. Subsecvent, norma nu respectă limitele amenzii instituite de legiuitor în Codul contravențional pentru persoanele fizice. Orice aplicare a sancțiunii contrar limitelor menționate va putea fi contestată de contravenient în instanța de judecată și ulterior anulată.

Recomandarea: Nepromovarea în continuare a proiectului.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

 Lidia Carchilan
Inspector superior al Direcției legislație și expertiză anticorupție
18 Mai 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului**

**legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul contravențional - art.88/1, art.400,
Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului - art.21)**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	<p>Art.I din proiect de completare a Codului contravențional cu un nou articol 88/1: „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori, prin intermediul întrunirilor mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului se sancționează cu amendă de 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice”.</p>	<p>Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare</p>	<p>Art.6 al Legii nr.121/2012 cu privire la asigurarea egalității prevede: “Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației”. Menționăm că introducerea în Codul contravențional a unei norme care ar incrimina acțiunea de înștiințare a minorilor referitor la existența relațiilor homosexuale poate fi interpretată drept o discriminare. Prin utilizarea termenului confuz "propagarea", autorul lansează posibilitatea unor interpretări multiple, inclusiv interpretarea prin prisma promovării educative a relațiilor sexuale între persoane de același sex. Contestăm acest fapt, deoarece pregătirea copiilor pentru toate aspectele vieții, pentru a preveni percepția eronată a faptelor ce poate rezulta în perpetuarea discriminării în baza diferitor criterii este oportună. Sensibilizarea societății referitor la minoritățile</p>	<p>Nepromovarea în continuare a proiectului.</p>

			<p>comunității în spiritul toleranței și respectului este un principiu proeminent, care ar contrinui la evitarea discriminării pe viitor. Prin urmare, atât timp cât informarea este efectuată în scop educativ și cu luarea unor măsuri de precauție pentru a nu provoca dezvoltarea prematură a copiilor (în limitele adecvate vârstei copilului), aceasta poate avea un impact mai mult pozitiv decât negativ. Mai mult, privarea copiilor de anumite informații poate denatura percepția acestora față de minoritățile sexuale, fapt inoportun într-o societate modernă cu viziuni deschise.</p>	
2	<p>Art.I din proiect de completare a Codului contravențional cu un nou articol 88/1: „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori, prin intermediul întrunirilor mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului se sancționează cu amendă de 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice”.</p>	<p>Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare</p>	<p>Menționăm că cazurile în care difuzarea informației nu respectă principiile morale și au un impact asupra minorului sunt deja sancționate sub imperiul art.90/1 alin.(1) din Codul contravențional: „Difuzarea informației publice cu impact negativ asupra minorilor și/sau încălcarea legislației privind protecția minorilor de impactul negativ al informației publice, altele decât cele prevăzute la alin.(2) se sancționează cu amendă de la 80 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an”.</p> <p>În așa fel, normele din proiect dublează prevederile art.90/1 din Codul contravențional, iar promovarea proiectului va crea conflict cu acesta.</p>	<p>Nepromovarea în continuare a proiectului.</p>

3	Articolul III din proiect: „Prezenta lege intră în vigoare la data adoptării”.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	Atenționăm asupra art.76 din Constituție: „Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia”, care stipulează că legea intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial și nu la data adoptării legii.	Nepromovarea în continuare a proiectului.
4	Art.II din proiectul legii de completare a art.21 cu un nou alineat (3) din Legea nr.338/1994 privind drepturile copilului: „Statul asigură protecția copilului de propagarea homosexualității în orice scop și sub orice formă”.	Stabilirea condițiilor dificile de realizat	Interzicerea promovării informației despre homosexualitate „în orice scop” reprezintă o cerință excesivă, deoarece limitează informarea copiilor în scop educativ. Accentuăm că societatea Republicii Moldova este una extrem de intolerantă față de minoritățile sexuale, respectiv au fost înregistrate numeroase cazuri de vătămare a sănătății și vieții homosexualilor din simplul motiv că se identifică drept homosexuali. Această abordare este una învățată indirect în școli, unde se propagă și instigă ura față de aceste persoane, fapt incorect, or nicio persoană nu este îndreptățită să lezeze drepturile altei persoane pe motiv de diferență sexuală. Sexualitatea persoanei este un subiect individual și privat, iar marginalizarea homosexualilor se datorează lipsei unei pregătiri timpurii a copiilor referitor la această categorie de persoane. Suntem de acord că propagarea nu ar trebui să conțină imagini sau alt conținut cu caracter obscen care ar influența negativ copiii, însă în cazul în care difuzarea informației respective în rândurile copiilor este realizată cu tact și în limitele morale și cele ale decenței, în scop educativ, aceasta este binevenită.	Nepromovarea în continuare a proiectului.

5	<p>Art.1 din proiect de completare a Codului contravențional cu un nou articol 88/1: „Propagarea relațiilor homosexuale printre minori, prin intermediul întrunirilor mijloacelor de informare în masă, internet, broșuri, foi pliante, imagini, sporturi audio-video, filme și/sau înregistrări audio-video, prin intermediul înregistrărilor audio, amplificatoarelor ori a altor mijloace de amplificare a sunetului se sancționează cu amendă de 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice”.</p>	<p>Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului</p>	<p>Alin.(2) art.34 din Codul contravențional, prevede: „Amenda se aplică persoanelor fizice de la una la 150 de unități convenționale”. Subsecvent, norma nu respectă limitele amenzii instituite de legiuitor în Codul contravențional pentru persoanele fizice. Orice aplicare a sancțiunii contrar limitelor menționate va putea fi contestată de contravenient în instanța de judecată și ulterior anulată.</p>	<p>Nepromovarea în continuare a proiectului.</p>
---	--	---	---	--